

води поширені у північній частині району. Пов'язані вони з неогеновими відкладами. Найкраще сірководневі води вивчені в с. Конопківка. Перші відомості про ці води дали вихідні джерела на лівому схилі долини р.Нішли.

Води родовища використовуються для санаторію «Медобори», у якому одночасно може лікуватися 350 осіб, а також водогоном подаються у бальнеологічну лікарню в Микулинцях. Друга ділянка сірководневих вод району охоплює територію на схід від Микулинців (села Козівка, Сороцьке, Мшанець). Порівняно з Конопківським родовищем відомості про згадані води цієї території поки що недостатні. Найбільш збагачені сірководнем води у с. Мшанець.

Води підвищеної мінералізації з вмістом специфічних мікроелементів виявлені в с. Гумниська, Великий Говилів та інших.

Надра Тербовлянського району містять значні ресурси мінеральних вод, які поки що вивчені недостатньо [3].

Таким чином, сприятливі природні умови (помірно-континентальний клімат, рівнинний рельєф, добра обводненість території, родючість ґрунтового покриву) зумовили формування ресурсної бази району, зокрема: будівельні, водні, лісові та земельні. Найбільш цінним ресурсом району є земельні, які інтенсивно використовуються у сільському господарстві. Про що свідчать висока врожайність та виробництво сільськогосподарської продукції (агрокомпанія «Захід Агропродукт», «Дружба», підприємство «Тернопільське»)

Джерела інформації:

1. Заставецька О.В., Заставецький Б.І., Ткач Д.В. *Географія Тернопільської області*. – Тернопіль, 1994. – 88 с.
2. Зелінка С.В. *Рідкісні рослини Тернопільської області, які занесені до “Червоної книги України” // Основи екології: Навчальні матеріали на допомогу студентам, вчителям екології, любителям природи. Видання друге з змінами і доповненнями / Ред. Черняк В.М.* – Тернопіль, 1998. – С. 63-76.
3. [Кітура В. Мінерально-сировинна база та надрокористування в Тернопільській області: довідник/ В. Кітура, М. Сивий – ДНВП «Геоінформ», ТНПУ імені В. Гнатюка, 2016. – 238с.](#)
4. Мирослава Питуляк, Микола Питуляк. *Лісові антропогенні ландшафти Тернопільщини та їх рекреаційне використання // Історія української географії. Частина I: Збірник матеріалів Третьої Міжнародної наукової конференції, присвяченої 130-літньому ювілею академіка Степана Рудницького.* - Тернопіль: 2007. - С.91-93.
5. Питуляк М.В. *Еколого-економічна оцінка земельно-ресурсного потенціалу Тернопільщини // Наукові записки ТДПУ. Серія геогр. № 1 (7), 2003.– С. 83-87.*
6. Сивий М. Я. *Природні умови і ресурси Тернопільщини: монографія / М.Я. Сивий, А.П. Царик.* – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2011. – 512 с
7. *Тербовлянський район - Електронний ресурс [режим доступу: [http://uk.wikipedia.org/wiki/Тербовлянський район](http://uk.wikipedia.org/wiki/Тербовлянський_район)].*
8. *Тербовлянський район. Паспорт району - Електронний ресурс [режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/terebovlyanska/ua/1677.htm>].*
9. *Тернопільське управління лісового господарства - Електронний ресурс [режим доступу: <http://ternopillis.gov.ua>].*

*Деуліт Р. студент II курсу мГ 1 групи
Наук. керівник – Питуляк М.В. к.г.н., доц.*

СТРУКТУРА ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БУЧАЦЬКОГО РАЙОНУ

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та структури земельно-ресурсного потенціалу Бучацького району.

Земельно-ресурсний потенціал — це складне природно-соціальне утворення, яке характеризується як ознаками просторового та інтегрального природного ресурсу (протяжністю, рельєфом, надрами, водами, ґрунтовим покривом, рослинністю), так є і об'єктом господарської діяльності, базою для розміщення продуктивних сил суспільства і розселення людей, засобом виробництва та визначає екологічні умови сталості середовища життя людей. Його властивості: територіальна обмеженість, стійкість у часі і просторі, системність, структурність, ієрархічність [1].

Особливості природокористування того чи іншого регіону відображаються в компонентній структурі природно-ресурсного потенціалу.

Компонентна структура, яка як відомо, відбиває внутрішньо- і міжвидові співвідношення (пропорції) природних ресурсів, що склалися в регіоні як результат розвитку природного процесу і впливу соціально-економічних факторів

У компонентній структурі ПРП Бучацького району як і Тернопільської області найбільшим є потенціал земельних ресурсів, який становить 75%. Потенціал водних ресурсів району становить 11,7% сумарного природно-ресурсного потенціалу, що на 1,9% менше ніж в області. Потенціал лісових і природно-рекреаційних ресурсів майже однаковий у компонентній структурі ПРП Бучацького району і становить відповідно 6,1% і 6,4%. Найменшим є потенціал мінеральних ресурсів, на який припадає 0,3%.

Проблемам формування та ефективного використання земельно-ресурсного потенціалу в сільськогосподарському виробництві приділяється значна увага вітчизняних й зарубіжних науковців-географів, економістів. Різні аспекти даної проблематики розглядаються в працях таких учених, як: Д.С. Добряка, Б.М. Данилишина, А.М. Третьяка, А.С. Лисецького, З. Паньківа, Ф.Кіпача, О. Топчієва та ін. Однак, не зважаючи на глибину наукових досліджень, ефективно й раціональне землекористування в сучасних ринкових умовах господарювання залишається до кінця не вирішеною загальнодержавною проблемою, що потребує подальшого опрацювання.

У структурі сільськогосподарських угідь району найбільшу площу займають орні землі – 49,8 тис. га, або 81,4%. На багаторічні насадження припадає 1,3% на сіножаті – 1,22%, на пасовища – 15,9% площі сільськогосподарських угідь (рис. 1).

Площі зайняті сільськогосподарськими угіддями в сільських радах коливається від 1000 до 3000 га. Найбільшу площу сільськогосподарські угіддя займають в – Баришській, Трибухівській сільських радах – більше 3000 га, Переволоцькій, Пилявській, Передмістській – 2500-3000 га. В інших сільських рада мають площа сільськогосподарських угідь становить від 1000 до 2000 га.

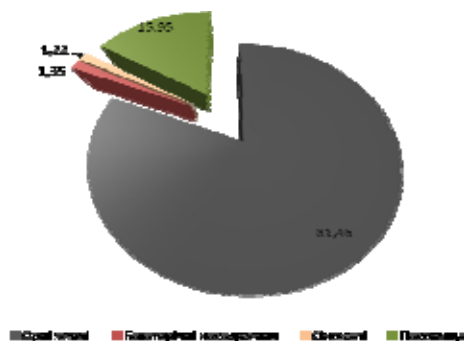

Рис. 1. Структура сільськогосподарських угідь Бучацького району (%)

Кількісне вираження потенціалу природного ресурсу території визначається його сумарною цінністю за всіма напрямками використання, яка є сумою добутоків оціненої споживної вартості одиниці ресурсу на продуктивність ресурсу всієї території, придатного для експлуатації за кожним із напрямів його використання, з урахуванням коефіцієнтів якості [3].

Потенціал земельних ресурсів Бучацького району становить 1494,5 млн. грн.. Найбільша вартість орних земель – 1389,1 млн. грн. (92,9%), а найменшою є вартість багаторічних насаджень – 14,5 млн. грн. (1,0%).

Таблиця 1

Структура земельно-ресурсного потенціалу Бучацького району

Район	Рілля			Багаторічні насадження			Сіножаті			Пасовища		
	га	млн. грн.	%	га	млн. грн.	%	га	млн. грн.	%	га	млн. грн.	%
Бучацький	49823,9	1389,1	92,9	797,7	14,5	1,0	718,3	3,8	0,3	9729,6	87,1	5,8

Аналіз структури земельно-ресурсного потенціалу неповний без з'ясування функціональної значимості природних ресурсів, значення їх ролі в процесі комплексоутворення. Ці завдання вирішуються через пізнання функціональної структури, яка відображає склад і співвідношення природних ресурсів за їхньою комплексоутворюючою здатністю та участь у територіальному поділі праці [3].

Потенціал земельних ресурсів внутріобласного значення в Бучацькому районі становить – 90,7% [2].

На основі аналізу сучасної структури сільськогосподарських угідь Бучацького району можна зробити такі висновки:

- найбільшу площу в структурі сільськогосподарських угідь займають орні землі (49,8 тис. га) частка яких становить 81,5%
- найменша частка в структурі сільськогосподарських угідь припадає на сіножаті 1,22%.
- у компонентній структурі земельно-ресурсного потенціалу найбільша вартість орних земель – 1389,1 млн. грн. (92,9%).

Джерела інформації:

1. Альбеценко О. С. Теоретичні аспекти і особливості земельно-ресурсного потенціалу аграрного сектора / О.С.Альбеценко // Агросвіт.- 2012. - №. 19. - С. 38 – 42.
2. Питуляк М.Р. Потенціал земельних ресурсів. Природні умови та ресурси Тернопільщини / Наук. ред. М.Я.Сивий, А.П.Царик. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2011. – С. 213-220.
3. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України / В. П. Руденко – у 3-х частинах: Підручник. – К.: ВД «К.-М. Академія» – Чернівці: Зелена Буковина, 1999. – 568 с.

Кав'як Р. магістрантки 1 курсу Мг-1
наук. керівник – Гулик С. В., к.г.н., викл.

СУЧАСНА СТРУКТУРА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ КОЗІВСЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті: з'ясувати особливості структури сільськогосподарських антропогенних ландшафтів Козівського району.

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарські ландшафти - ландшафти, що формуються для цілей і під впливом сільськогосподарського виробництва. Виникають у процесі використання земель, рослинний і ґрунтовий покрив яких зазнає суттєвих змін і що більшою чи меншою мірою перебуває під контролем людини.

Найбільш поширені серед антропогенних комплексів. До них відносяться ріллі, сади, плантації і сіяні луки, трав'яний-чагарникові пасовища і луки антропогенного походження. [1,с.65]

Виділяють три основні типи сільськогосподарських ландшафтів:

- польовий,
- садовий,
- лучно-пасовищний.

Попередній аналіз історико-географічних особливостей функціонування сільськогосподарських ландшафтів показує, що протягом двох останніх тисячоліть вони домінували серед антропогенних, а з кінця XVIII ст. і до теперішнього часу є фоновими у структурі сучасних ландшафтів України. На території України сільськогосподарські ландшафти займають 62%, для порівняння в Англії – 26,6%, Франції – 32-35%. Основна частина зосереджена в зоні лісостепу і степу (Кіровоградська, Вінницька, Черкаська, Полтавська, Миколаївська, Запорізька області).

Сільськогосподарські ландшафти України характеризуються високою різноманітністю, що часто призводить до їх ототожнення з типами використовуваних сільськогосподарських угідь.

У розумінні фахівців сільськогосподарські типи угідь, агровиробничі групи земель – це здебільшого «спосіб використання земель», а потім уже їх природна та інші характеристики.

Сільськогосподарські ландшафти, навіть враховуючи їх специфічні ознаки, як і всі антропогенні ландшафти, є природними комплексами. Вони хоча і створені людиною, у своєму розвитку підпорядковуються природним закономірностям.

Передумови формування сільськогосподарських ландшафтів у Козівському районі